

ב"ה

פרשת בראשית

ויהי ערב ויהי בוקר יום חמישי

בראשית א' כ"ג

נולד ביום חמישי

ישנה סוגיא בגמרא¹ שבה מבואר שכל יום מימי השבוע יש לו סגולה מיוחדת בנוגע לאופן הנהגתו של האדם שנולד ביום זה (שבזה מודגש גם הקשר והשייכות עם הענין דיום הולדת).

ובנוגע ליום החמישי: "האי מאן דבחמשה בשבא (הנולד בחמישי בשבת) יהי גבר גומל חסדים, מאי טעמא משום דאיברו ביה דגים ועופות". כפי שמבאר רש"י את קשר הדברים [באופן המובן בפשטות גם כאשר אוחזים בהתחלת לימוד הגמרא, על דרך וכדוגמת פירוש רש"י על התורה] - לפי שדגים ועופות "אין טורחין לאוכלין, אלא ניזונים בחסדו של הקב"ה".

ביאור הדברים: ידוע ומבואר בדרושי חסידות² שכל הענינים דשבעת ימי בראשית חוזרים ונשנים בכל שבוע, וזהו הטעם לאמירת "היום יום ראשון בשבת". אף על פי ש"מבריאת העולם עד עתה כבר יש אלפים ורבות ימים", לפי "שהן ימי ההיקף שחוזרין חלילה". ולכן. "כל יום ראשון הוא ממש יום ראשון כמו יום ראשון של ששת ימי בראשית"³.

...ומכיון שבכל יום מימי השבוע חוזרים ונשנים כל הענינים שהיו ביום זה בפעם הראשונה (בשבעת ימי בראשית), מובן, שהסגולה המיוחדת דכל אחד משבעת ימי בראשית, יש לה השפעה על טבעו ותכונתו של האדם שנולד ביום זה, ובפרט כאשר מדובר אודות לידתו של יהודי, שהוא תכלית ועיקר הבריאה כולה.

¹ בסיום וחותר מסכת שבת קנו, א.

² סה"מ תרע"ח ע' רסט.

³ לקו"ת שה"ש כה, א.

ולכן, "האי מאן דבחמשה בשפא יהי גבר גומל חסדים" - דמכיון שבבריאתו של הקב"ה ביום החמישי מודגש הענין ד"גמילות חסדים", שבו נבראו דגים ועופות ש"אין טורחין לאוכלין, אלא ניזונים בחסדו של הקב"ה", הנה גם אצלו נעשית תכונה זו וטבע זה - "יהי גבר גומל חסדים".

כלומר: נוסף לזה שכל אחד ואחת מישראל חייב לעסוק ב"גמילות חסדים", וכמאמר רבותינו ז"ל על הפסוק "ולדבקה בו", מה הקב"ה גומל חסדים אף אתה גומל חסדים, ועד שהענין ד"גמילות חסדים" הוא אחד מהסימנים של בני ישראל: "רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים"⁴ - הנה נוסף לזה ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע ליהודי זה שנולד ביום החמישי בשבוע: "יהי גבר גומל חסדים".

...ובגמילות חסדים גופא - כדיוק לשון רש"י: "חסדו של הקב"ה", היינו, באופן שלמעלה מכל מדידה והגבלה. וכל זה - בנוגע לכללות עבודתו בכל עניני התורה ומצוותיה, שכל הענינים יהיו באופן של גמילות חסדים, לפנים משורת הדין כו': ובפרטיות יותר - ישנה הוראה מיוחדת בנוגע להוספה בעבודה הפרטית ד"גמילות חסדים" (בתור אחד משלושת הקוין תורה עבודה וגמילות חסדים).

והכוונה בזה — הן בנוגע ל"גמילות חסדים" כפשוטה, ... והן בנוגע ל"גמילות חסדים" במובן הרוחני - שזהו כללות הענין דהשפעה על הזולת, הפצת התורה ומצוותיה.

וכל זה - באופן שלמעלה ממדידה והגבלה. בדוגמת גמילות חסדים דיום חמישי בששת ימי בראשית - "חסדו של הקב"ה".

ויש להוסיף בזה: בנוגע למעלת יום חמישי - איתא בגמרא⁵: "בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי, הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים" - "פרו ורבו ומילאו את המים גו".

ואף שגם ביום הששי ישנה הברכה ד"פרו ורבו גו", ואדרבה: ברכת "פרו ורבו" דיום הששי היא "ברכה לאדם", שזהו ענין נעלה יותר מאשר "ברכה לדגים", ובלשון הגמרא שם: "ברכה דאדם עדיפא ליה" — אף על פי כן, ישנו עילוי מיוחד בדגים, כמאמר רבותינו ז"ל⁶ על הפסוק "וידגו לרוב בקרב הארץ", "דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם". ומזה מובן שישנו עילוי מיוחד ב"ברכה לדגים" — כמאמר רבותינו ז"ל⁷ "אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו", "בדבר הסמוי מן העין".

⁴ יבמות עט, א.

⁵ כתובות ה, א.

⁶ ברכות כ, סע"א.

⁷ תענית ח, ב.

וזהו הקשר להמדובר לעיל שענינו של יום חמישי הוא גמילות חסדים, חסדו של הקב"ה שלמעלה ממדידה והגבלה - על דרך ובדוגמת "ברכה לדגים", "וידגו לרוב בקרב הארץ", ברכה שלמעלה ממדידה והגבלה. וענינו בעבודת האדם - עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה.

קטע משיחת כ"ף מר-חשון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשד"מ ח"א ע' 476.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"י הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במזמבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה